

Bemærkninger til forslaget

Private firmaer og fonde finansierer en stadig større del af dansk forskning. De finansierer således i dag over 500 årsværk ved de videregående uddannelser eller mellem 7 og 10 pct. af de samlede forskningsressourcer.

Private firmaers betydelige finansiering af forskningen kan have vidtrækkende konsekvenser, ikke mindst inden for sundhedsvidenskab i bred forstand, som er det område, hvor der er størst privat interesse for sponsering, men også forskning inden for f.eks. it og telekommunikation kan være under massivt pres fra multinationale firmaer.

For at fastholde Danmarks renommé som et land med uafhængig forskning af høj kvalitet må vi sikre, at de privatfinansierede forskere ikke ligger under for pression fra deres »arbejdsgivere«. Nyeste undersøgelser fra USA har vist, at ud af en gruppe på 3.200 forskere havde godt 15 pct. efter pres fra deres finansielle kilder ændret design, metode eller resultater.

Samfinansiering mellem offentlige forskningsinstitutioner og det private erhvervsliv sætter vigtigheden af uafhængigheden på spidsen, idet det bliver sværere og sværere at gennemskue alle parthaverne i et forskningsprojekt.

For at sikre en reelt uafhængig forskning er det efter forslagsstillernes opfattelse centralt at etablere afstand mellem forskere og sponsorer, således at der sidder en uafhængig instans som »buffer« eller »mægler« mellem de to parter.

Privat medfinansiering af offentlig forskning indebærer risiko for, at forskningen skævvrides, idet det bliver de områder, som de private firmaer og fonde ønsker udforsket, der får opmærksomheden og forskerkræfterne, mens andre områder lades i stikken.

På eksempelvis Rigshospitalet er i dag to tredjedele af al forskning finansieret udefra. Det betyder, at hospitalets egen indflydelse på prioriteringen af forskningen formindskes voldsomt. Nogle specialer får mange penge, mens andre – som måske ikke er så prestigefyldte – mangler udstyr, mandskab og tid til forskning. Behandling prioriteres højt, mens forskning i forebyggelse kører på pumperne, og det er vel

ikke så underligt, for medicinalindustrien må nødvendigvis være mere interesseret i at finde nye behandlingsformer frem for at ofre ressourcer på forebyggelse, som kan underminere salget af medicin.

Et andet eksempel er forskning i open source-løsninger – dvs. computerprogrammer, hvis kildekode er frit tilgængelig – inden for en række områder. Dette er heller ikke et område, der kan hente mange private midler, da det undergraver softwaregiganternes indtjeningsmuligheder.

For at sikre afstand mellem den enkelte forsker og en privat sponsor foreslår Enhedslisten at der oprettes et uafhængigt forskningsnævn ved alle helt eller delvis offentligt finansierede forskningsinstitutioner. Når det drejer sig om store og differentierede institutioner (universiteter) etableres flere områdespecifikke, uafhængige forskningsnævne, der kan modtage og formidle tilskud/midler fra private sponsorer til forskningsprojekter. Herved skabes den nødvendige adskillelse mellem den private virksomhed og dens interesser og forskerne.

Nævnene skal sammensættes af repræsentanter for ansatte og studerende på fakulteterne og for universitetsbestyrelsen samt repræsentanter uden for institutionen, der repræsenterer den forskningsmæssige ekspertise uden at være knyttet til den pågældende institution.

Nævnet skal sikre:

- Åbenhed både i relation til studerende, forskerkolleger og offentligheden.
- Fri publiceringsret for institutioner uden bindinger af nogen art.
- At de tilkomne midler fordeles i overensstemmelse med institutionens og samfundets prioriteringer som vedtaget af de kompetente organer og den enkelte forsker.

Nævnet er således forpligtet til:

- At indhente ansøgninger fra forskningsinstitutionens prioriterede områder og på denne baggrund uddele midler. Først når de prioriterede områder efter nævnets skøn er blevet opfyldt, kan det eventuelt overvejes at udbyde midler til et givet emne i over-